

ATTITYDER OCH UPPFATTNINGAR OM NARKOTIKASITUATIONEN PÅ RESTAURANGER I STOCKHOLMS CITY

En intervjustudie med dörrvakter, restaurangpersonal och polis

**Eva Wallin
Kerstin Hjalmarson
Thomas Brenemark
Johan Danielson**

Juni 1999

Rapport nr 8

Förord

STAD-projektet (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) är ett tioårigt projekt vars uppdrag är att identifiera, tillämpa och utvärdera lovande metoder för prevention inom alkohol- och narkotikaområdet. Projektet tillkom 1995 efter en översyn av missbruksvården i Stockholms län, där Landstinget och Stockholms kommun gemensamt beslöt göra en mer långsiktig satsning på metodutveckling. Projektområdet består av Stockholms läns centrala och västra delar, med ca 300 000 invånare.

Den alkohol- och drogpolitiska situationen i Sverige på 90-talet kräver att nya metoder för prevention utvecklas. Den tilltagande globaliseringen och Sveriges EU-medlemskap begränsar på en rad viktiga punkter statens möjligheter att föra en tillgänglighetsbegränsande politik. Samtidigt talar allt mer av den internationella forskningen för att det just är på tillgänglighetsområdet som de största framgångarna uppnåtts. Detta understryker behovet av att i lokalsamhället utveckla ny metodik där insatser för att påverka såväl efterfrågan som tillgänglighet vävs samman i nya former av samhällsbaserad prevention.

STAD-projektet har inriktats på arbete inom tre områden: tidig upptäckt av alkoholproblem och rådgivning inom sjukvården, ansvarsfull alkoholserving på restauranger och förebyggande insatser på ungdomsområdet. Som gemensam nämnare för projekten är en betoning på lokal mobilisering, men också på lokalt policyarbete.

Även för utvärdering av samhällsbaserad prevention krävs metodutveckling. Såväl kvantitativa som kvalitativa metoder krävs, där både processer och effekter följs. Hur ser konsumtionsmönstren ut i olika delar av befolkningen? När de preventiva insatserna fram till målgrupperna? Var får tonåringar tag i alkohol och narkotika? Vad tycker läkare och sjuksköterskor om screening för alkoholproblem? Hur mäter man förändringar i våld på restauranger? Kunskapsluckorna är många. I en serie av rapporter kommer vi från STAD-projektet belysa dessa och en rad andra frågor.

Vilka attityder och uppfattningar har restaurangpersonal och polis om narkotikasituationen på restauranger i Stockholms innerstad?

I den här rapporten redovisas resultat från en intervjustudie med dörrvakter, ansvarspersoner (hovmästare, krögare) och polis verksamma i Stockholms innerstad. I intervjuerna diskuteras bl a förekomst av narkotika hos gäster och personal, samarbete mellan polis och restaurangbranschen kring narkotikafrågor samt behovet av en narkotikautbildning för restaurangpersonal.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING		SIDNR.
0	SAMMANFATTNING	2
1	BAKGRUND	4
2	SYFTE	6
3	METOD	6
	3.1 Datainsamlingsmetod	6
	3.2 Urval	7
	3.3 Genomförande	8
4	ANALYS	8
5	RESULTAT	9
	5.1 Narkotika - ett samhällsproblem eller krogproblem	9
	5.2 Narkotikaanvändning hos restaurangpersonal	12
	5.3 Försäljning av narkotika	12
	5.4 Vad gör man på restauranger idag?	13
5	5.5 Polisens ansvar	15
	5.6 Krögarens ansvar	19
	5.7 Behov och intresse för utbildning	20
	5.8 Övriga åtgärder	22
6	DISKUSSION	23
7	SLUTSATSER	26
8	REFERENSER	28
	BILAGOR	33
	FÖRTECKNING ÖVER TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER FRÅN STAD-PROJEKTET	36

0 SAMMANFATTNING

STAD-projektet (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) och Framtid Stockholm (Preventionsprojekt i Stockholm kommun) har gemensamt genomfört en behovsinventering av narkotikautbildning för restaurangpersonal.

Syftet med den här studien är att studera attityder och uppfattningar bland restaurangpersonal och polis om narkotikasituationen (hur vanligt det är med droger, vilka som använder droger mm), vilka åtgärder som behövs för att förhindra narkotika på restaurang och behovet av en narkotikautbildning.

Under hösten 1998 har fokusgruppsintervjuer genomförts med tre olika målgrupper: ordningsvakter, ansvarspersoner (hovmästare, barchefer eller krögare) och polis. Samtliga intervjuade är verksamma i Stockholms innerstad.

Slutsatser som kan dras är:

- ◇ Uppfattningen hos de intervjuade är att förekomsten av droger (påverkade gäster) på restauranger i Stockholms City har ökat i ett 10-årsperspektiv. Droger används i "alla" grupper oberoende av kön, socialgrupp eller ålder. Droganvändningen bedöms vara ett samhällsproblem och inte ett specifikt restaurangproblem.
- ◇ Restaurangpersonalen anser inte att det är ett problem i sig att gäster använder droger om de inte bråkar eller utmärker sig. Snarare uppvisas en något uppgiven inställning till att gästers droganvändning är ett inslag i nattlivet.
- ◇ Flera hinder för restaurangpersonal att avvisa drogpåverkade gäster identifierades i intervjuerna.

Hindren var främst a) rädsla att anklaga någon felaktigt, b) rädsla för den drogpåverkades reaktioner och c) rädsla för personliga repressalier d) låg prioriteringsgrad (gällde även poliser).

- ◇ Restaurangpersonalen är kritiska till polisens organisation och prioritering av restauranger. De önskar ett förbättrat samarbete med och ökat förtroende för polisen. De intervjuade poliserna har till delar samma uppfattning. De ser också ett behov av en förbättrad kommunikation och samarbete med, framför allt, dörrvakter.
- ◇ Behovet av en narkotikautbildning förefaller främst vara för att diskutera attityder hos olika grupper till droganvändning och åtgärder för att minska problemet. Dessutom skulle en utbildning kunna fungera som en plattform för olika grupper att mötas, klargöra ansvarsområden och diskutera fram ett gemensamt förhållningssätt.

1 BAKGRUND

Kartläggningar av ungdomars drogvanor visar ett ökat intresse att pröva narkotika under de senaste 10 åren (1). Indikationer finns på att en attitydförändring kan urskiljas i samhället mot en liberalare inställning till droger. Restauranger är en av flera platser där narkotika förekommer. Narkotika i krogmiljö är ett ämne, som framförallt under den senare delen av 80-talet, fått ett stort utrymme i media. Myndigheterna har under samma period genomfört satsningar för att minska förekomst av narkotika på restauranger. Ett exempel på en sådan satsning är "Athena-initiativet". Detta initiativ resulterade i att myndigheter tillsammans med restaurangföreträdare genomförde en utbildning (med fokus på kokain) på cirka 25 sk innekrogar i Stockholms innerstad. I rapporten "Kokain på krogen" från samma projekt identifierade författaren flera konkreta problem (2). Intervjuerna med restaurangpersonal och polis visade dels att dessa ansåg att kokain var ett reellt problem på krogen, dels att det fanns en förtroendeklyfta mellan myndigheter och restaurangnäring. Ett exempel på detta var att flera från restaurangbranschen uppgav att de inte ville anmäla problem till polisen då detta kunde hota restaurangens serveringstillstånd.

I oktober 1990 upprättades ett dokument mellan myndigheter och branschnäring som poängterade att restaurangernas anmälningar till polisen inte med automatik skulle innebära ett hot av serveringstillståndet.

Under 1992 minskade polisen sina insatser vad gäller samarbete med restaurangbranschen, bland annat på grund av fotbolls-EM som krävde mycket resurser. I samband med Stureplanskatastrofen 1994, med 4 döda och ett 20-tal skadade, återinfördes delar av samarbetet.

1997 tog kommunerna över tillståndsfrågorna för restauranger från Länsstyrelsen som tidigare hade denna uppgift. Stockholms stad tog i samband med detta initiativ till en ny undersökning om förekomst av narkotika och narkotikarelaterade problem på restauranger. Rapporten "Våld, vapen och narkotika i krogmiljö" redovisade att ett misstroende fortfarande existerade mellan bransch och myndigheter (3). Rapporten låg delvis till grund för ett kommunstyrelseuppdrag, juni 1997, om att initiera ett nyskapande drogpreventivt arbete i Stockholms kommun, sedermera kallat "Framtid Stockholm". I detta uppdrag ingick att genomföra en utbildningsinsats till restaurangpersonal om narkotikafrågor.

En inventering av befintliga branschutbildningar visade att det redan fanns en utbildning som tog upp narkotikafrågor. Denna utbildning hade tagits fram inom ramen för STAD-projektet (Stockholm förebygger alkohol och drogproblem), ett 10-årigt projekt som drivs i samarbete mellan kommun och landsting (4). Utbildningen kallas "Ansvarsfull alkoholservice" och har utvecklats i samarbete med branschen. Sedan 1997 har 8 två-dagarsutbildningar genomförts med drygt 200 deltagare från restauranger i Stockholms City. Narkotikafrågor ingår som en del i utbildningen.

Projektledarna från "Framtid Stockholm" bedömde att det inte var meningsfullt att bedriva två parallella utbildningar för samma målgrupp. Istället fördes diskussioner med STAD-projektet. Då båda projekten hade ett gemensamt intresse av att utveckla narkotikadelen i den befintliga utbildningen togs beslutet att tillsammans samordna resurser och göra en behovsinventering av narkotikautbildning och vad en sådan skall innehålla. Inventeringen görs utifrån ett bredare perspektiv där bransch och polis får ge sin syn på narkotikasituationen överhuvudtaget och vad dessa grupper anser kan göras för att förhindra narkotika på restaurang.

Denna studie utgör dels ett underlag för planering av STADs utbildning, dels ett underlag för kommunens övriga arbete med narkotikafrågor kopplade till restauranger.

2 SYFTE

Syftet med den här studien är att studera attityder och uppfattningar bland restaurangpersonal och polis om narkotikasituationen (hur vanligt det är med droger, vilka som använder droger mm), vilka åtgärder som behövs för att förhindra narkotika på restaurang och behovet av en narkotikautbildning.

3 METOD

3.1 Datainsamlingsmetod

Fokusgruppsintervjuer valdes som metod då det är en bra teknik för att spegla vilka uppfattningar och attityder som finns hos olika grupper om ett visst ämne. I gruppintervjuer får intervjupersoner med egna ord och formuleringar diskutera kring ett fenomen. Det som skiljer gruppintervjun från personliga intervjuer är att det blir en interaktion *mellan* deltagarna i gruppen, vilket ger möjlighet att höra hur människor diskuterar och resonerar om ett givet ämne (5) Fokusgruppsintervjuer leds av en moderator (intervjuledare) och ofta medverkar en bisittare som för anteckningar. Som underlag för intervjun finns en intervjuguide, men frågorna är öppna och behöver inte ställas i samma ordning. Istället öppnar metoden för att inkludera även nya frågeställningar som dyker upp i intervjun och diskutera dessa.

3.2 Urval

Tre målgrupper identifierades för intervjuerna. Dessa var:

- a) Ordningsvakter¹ (arbetande på krogar i City eller Södermalm med stängningstider från 03.00 till 05.00),

- b) Restaurangpersonal (definierat som ansvarspersoner, d v s hovmästare, barchefer eller krögare arbetande på krogar i City eller Södermalm med stängningstider från 03.00 till 05.00)

- c) Poliser (med erfarenhet av att arbeta med restaurangrelaterad brottslighet)

Deltagare till intervjuerna rekryterades av projektledaren för Framtid Stockholm. Rekrytering gjordes både i form av telefonsamtal till potentiella intervjupersoner och brev med information om studien (se bilaga 1). En del svårigheter uppstod i samband med rekrytering. Trots att vissa personer lovade att dyka upp var uppslutningen varierande. Någon intervju fick ställas in, andra genomföras med få deltagare.

Totalt genomfördes 6 intervjuer med 24 deltagare, (2 med ordningsvakter, 2 med restaurangpersonal och 2 med poliser.) Vi valde att inte blanda de olika grupperna för att kunna se om uppfattningen skilde sig mellan olika grupper. Med få undantag hade intervjupersonerna arbetat flera år i branschen (mellan 7-15 år). Majoriteten av de intervjuade var män. I tabell 1 åskådliggörs hur de intervjuade fördelar sig för de olika intervjuerna vad gäller antal personer och kön.

Tabell: Fördelning av deltagare för varje intervju (antal, kön)

Intervju	Antal personer	Fördelning av män/kvinnor
I. Ansvarspersoner	4	4 män
II. Ansvarspersoner	3	2 män, 1 kvinna
III. Ordningsvakter	4	4 män
IV. Ordningsvakter	4	3 män, 1 kvinna
V. Poliser	7	5 män, 2 kvinnor
VI. Poliser	2	2 män

Intervjuguiden utarbetades av STAD-projektet och Framtid Stockholm gemensamt (se bilaga 2). Tema i intervjuguiden var: Narkotikasituationen överhuvudtaget, Vilka åtgärder som krävs och Behov av utbildning.

3.3 Genomförande

Intervjuerna leddes av en moderator (projektledare från STAD-projektet) och en bisittare (utvärderare i STAD-projektet). Samtliga intervjuer ägde rum i grupp rum i Stadshuset under perioden oktober - november 1998. Deltagarna bjöds på kaffe och smörgås. Intervjuerna tog mellan 1.5 till 2 timmar. Varje intervju bandinspelades, vilket godkändes av samtliga deltagare.

4 ANALYS

Varje intervju har skrivits ut ordagrant. Därefter har intervjuerna kodats och sorterats efter tema. Ytterligare underlag för analysen har varit bisittarens anteckningar och en bandinspelad avstämning mellan moderator och bisittare direkt efter varje intervju.

Citat har använts för att illustrera åsikter och resonemang. I princip är citaten ordagrant återgivna, förutom att en del ord (t ex "liksom" eller "va") har redigerats bort för att öka läsbarheten.

5 RESULTAT FRÅN NARKOTIKAINTERVJUERNA

5.1 Narkotika - ett samhällsproblem eller krogproblem?

Uppfattningen hos de intervjuade från alla intervjuer var att narkotikan är ett problem i hela samhället och inte ett specifikt problem för restauranger. Narkotikaproblemet i samhället avspeglas på restauranger likväl som på andra ställen. En manlig polis beskrev detta på följande sätt:

"- Alla måste vi ta vårt ansvar men i grund och botten är det så att vi kan inte lasta över det här problemet och säga att det är krogarnas fel, ja men då får vi ju helt enkelt ta bort allt vad krogar heter i Sverige i så fall och tro att vi löser problem så men det är ju en utopi att ens tänka tanken."

I intervjuerna med restaurangpersonalen hävdade flera att det snarare var alkoholen som var ett problem på restauranger. Problemen med överservering och berusning är större än problemen med droger.

Uppfattningen var dock överlag att narkotikaanvändningen i samhället har ökat, i alla fall i ett 10-årsperspektiv. Däremot var uppfattningen delad om användningen var större idag jämfört med 5-6 år sedan. Här ansåg speciellt några av poliserna att förekomsten inte hade ökat, utan att det har varit en alltför hög förekomst i 5-6 år.

I nästan alla intervjuer talade man om att droganvändningen numera är spridd till alla grupper, både flickor och pojkar, och från olika socialgrupper.

"Det är mäklare, advokater, det kan vara alla kategorier. Människan i stort verkar tro, den här vanliga människan, verkar tro att "Ja det är dom jävla invandrarna, det är dom som knarkar och det är det här packet från förörtern. Dream on säger jag bara. Välkommen till verkligheten. Det är en stor klick och det är alla, det är alla." (Manlig ansvarsperson)

Många talade om att det är allt vanligare hos yngre (20-25 åringar) att använda droger.

Attityden till narkotika är mer tillåtande idag jämfört med tidigare. Det uppfattas inte som skamligt att använda droger i samma utsträckning. I en av intervjuerna med ansvarspersoner talade man om att den traditionella haschtrappan inte var lika tydlig längre (att alltid börja med hasch och sedan gå vidare). Istället tyckte de att de såg en tendens till att vissa går direkt på de designade drogerna, typ Extacy.

Det fanns skillnader i attityder till gästers användning av narkotika mellan de olika grupperna. De intervjuade poliserna såg allvarligt på att gäster

använde narkotika oberoende av hur de uppförde sig på restaurangen. Restaurangfolket (både dörrvakter och krogpersonal) resonerade mer utifrån att det inte var ett problem i sig att gäster använde droger om de inte bråkade. Dörrvakterna i en av intervjuerna uttryckte det såhär:

"-Ja men ett problem så som jag tror att de flesta av oss skulle se ett problem. Problem är när folk är hotfulla, aggressiva, inte uppför sig.

- Precis vad, den tanken slog mig.

- Och folk springer ner på krogen och drar i sig kokain för att få självförtroende. Istället för att dricka öl och sätta sig och somna någonstans. Det är ingenting som vi märker av. Det är öl-drickare vi får bära ut. Kokainisterna de är ju kvar och partar och säger tack för i natt och går hem halv 6."

Enligt flertalet var gäster som tar droger ofta skötsamma och glada ("inte till besvär"). Några hade också den uppfattningen att så länge det handlar om vuxna människor är det upp till dem hur de vill stimulera sig om de går ut. Unga människor som tog droger såg man allvarligare på. Så länge gästerna inte tar droger på restaurangen är inte detta ett problem i sig om de inte är väldigt påtända.

"Men den här yuppien från Östermalm som har dragit i sig lite kola² ser inte jag som ett problem för mig när jag är i mitt jobb." (Manlig dörrvakt)

Även om de intervjuade var medvetna om att det är kriminellt att vara påverkad av narkotika accepterade man det faktum att det fanns drogpåverkade gäster på restaurangerna. Därmed inte sagt att restaurangfolket var uppmuntrande till droger eller såg det som ett önskvärt inslag. Snarare visade de en viss uppgivenhet. Vissa berättade dock att det kunde uppstå riktigt allvarliga problem med gäster som tagit

droger, då de ofta reagerade kraftigt och kunde bli väldigt starka (detta berättade speciellt dörrvakterna).

I en av polisintervjuerna talade man om att narkotikaanvändningen är säsongbetonad. Förekomsten av droger är högre sommartid, men detta beror på att det är fler människor i Stockholm under denna period. Detta gör dock att det är en högre nyrekrytering på sommaren eftersom exponeringen av droger är större.

Uppfattningen var att droger förekommer i samma utsträckning på krogarna i City och på Söder. Däremot skilde det sig något vad gäller vilken typ av droger som är populärast i respektive stadsdel. Flertalet berättade att det är "finare" (dyrare) droger i City, amfetamin och kokain jämfört med Söder där det är mer hasch. Orsakerna till detta berodde snarast på vilken typ av restaurang det var mer än var den låg. Ett ölhak på Söder liknar ett ölhak i City o s v.

5.2 Narkotikaanvändning hos restaurangpersonal - myt eller verklighet?

Ingen kunde med någon säkerhet uttala sig om hur vanligt det är att restaurangpersonal använder droger. Dörrvakterna sa att detta förekom, men att det sköttes snyggt. De talade mer om att annan krogpersonal än vakter använder droger. Ansvarspersonerna sa att det inte alls var vanligt att krogpersonal använder droger (vilket snarare var ett fenomen på 80-

talet) och lämnade snabbt ämnet. Poliserna hade en något annorlunda uppfattning. De var av åsikten att krogpersonal snarare var överrepresenterad vad gäller droganvändning, men att det snarare var efter arbetstid som detta förekom.

5.3 Försäljning av narkotika

Det var inte vanligt att upptäcka försäljning av narkotika på krogen, varken för krogpersonal eller polis. Här drog man lite olika slutsatser. Vissa menade att det inte förekommer någon försäljning i större utsträckning, då gäster snarare tar drogen innan de går ut. Några av poliserna menade istället att det förekommer men är oerhört svårt att upptäcka.

5.4 Vad gör man på restauranger idag?

Dörrvakterna nekar gäster som är uppenbart påverkade oberoende av om det är av alkohol eller droger. Vakterna undviker att säga till någon direkt att han/hon är för påtänd alternativt har tagit droger.

"- Det är svårt att avgöra om någon är narkotikapåverkad eller inte om det inte är uppenbart så att säga. Och då är det väldigt svårt att säga "Nej du är för påverkad av knark".

- Flera på en gång: Du säger att du är för påverkad.

- Man säger helt enkelt att personen är för påverkad."

Detta dels för att undvika irritation, dels om man skulle ha gjort en missbedömning. Det är sällsynt att vakterna får ta ut någon från lokalen för att denne är misstänkt påverkad. Då ska gästen ha gjort något allvarligt, bråkat eller slagits och blir utvisad därför. Snarare är det berusade gäster som visas ut.

Det är inte alltid lätt för vakterna att upptäcka om någon är påverkad då de ofta har en mycket kort tid på sig för den bedömningen. Dessutom kan det vara obehagligt att neka någon. Det finns en rädsla för personliga repressalier, att råka neka någon som visar sig vara en farlig, kriminell person. Utöver detta finns en oro över hur den som är påverkad ska reagera. Den som har använt droger är många gånger mer oberäknelig än en gäst som har druckit för mycket.

Diskussionen i intervjuerna med ansvarspersoner var likartad. Här fanns det dock en viss ambivalens. Till en början sa man att man självklart visade ut den som hade tagit droger. Men vid mer ingående diskussion framkom det att detta handlade om uppenbart påtända gäster.

"- Men det är inte hela krogen men det är ju en stor mängd och dom står ju och sköter sig. Dom står och pratar och har en dialog med olika människor och då är dom väldigt pratglada också när man tagit sådana grejer. Men du kan ju inte gå fram och säga "Du har, hejdå.""

Vissa tyckte att det var svårt att upptäcka om någon tagit droger medan andra kände sig mer säkra. Någon ifrågasatte vilken rätt de som personal egentligen har att visa ut en gäst som har tagit droger. En krögare resonerade på följande sätt:

"- Om du säger att du har, om vi säger att tre stycken kommer in på din restaurang och ställer sig i baren och dricker öl eller drinkar eller vad dom gör. Så säger vi att det är en van bartender som ser. Så ser han eller hon att dom här är ju höga vad är det här. Vems är ansvaret då?

Det kan ju inte vara hennes eller bartenderns ansvar att skicka ut folk och säga "Du jag är ledsen jag kan inte servera några drinkar för jag ser ju att ni har näsan full av kokain. Det kan ju omöjligt vara..."

Andra hänvisade till alkohollagen som säger att du inte får servera den märkbart påverkade³. Påtända gäster som sköter sig och inte bråkar visas inte ut. Ansvarspersonerna tyckte på samma sätt som dörrvakterna att det kunde vara obehagligt att visa ut en gäst. Främst var man orolig för att personligen råka illa ut, bli nedslagen på stan. De talade också om att det finns en outtalad överenskommelse mellan vissa kriminella och några krogar i City.

Dessa gäster släpps in men håller då i utbyte sina underhuggare ("hang-arounds") borta från krogen. Den sistnämnda gruppen ställer ofta till med bråk.

Några hade provat att ha en tuff dörrpolicy, ändrat val av musik och att låta gästerna ta av sig västar och/eller jackor. Strategin var att göra det ointressant för vissa grupper att komma till restaurangen istället för att ta personliga konflikter.

Polisen var av den åsikten att dörrvakter och annan krogpersonal ska neka och visa ut påverkade gäster. De trodde att krogpersonal och speciellt dörrvakter är jämförelsevis bra på att upptäcka om någon är påverkad. En förståelse fanns om att det inte alltid är lätt att neka gäster, att det finns en rädsla för vad detta kan leda till. Speciellt poängterade polisen att det är viktigt att vakterna stoppar i dörren. De hoppades att vakterna skulle känna en lojalitet med polisen då de behöver vakternas stöd i detta arbete. Samtidigt sa de att det inte var högprioriterat hos polisen att komma och hjälpa till att ta ut någon drogpåverkad från en restaurang en fredagskväll (något som också påpekades i intervjuerna med restaurangpersonal).

Dörrvakterna sa i intervjuerna att de inte var beredda att fungera som informatörer till polisen. De tyckte inte att de hade tillräcklig uppbackning och stöd för att ställa upp på det.

5.5 Polisens ansvar

I såväl intervjuerna med dörrvakter som ansvarspersoner hade de intervjuade många synpunkter och åsikter om polisens organisation och rutiner. I flera fall var de intervjuade starkt engagerade i detta ämne och hade funderat mycket kring detta redan innan intervjun. Någon hade kommit till intervjun främst för att få prata just om detta.

Detta gjorde att den här punkten, fick större utrymme i intervjuerna än vad som var förutsett (se intervjuguide).

Då flera av de intervjuade hade arbetat länge i branschen (10-15 år) gjordes jämförelser med hur det var tidigare då polisen hade en krogpatrull med mer resurser⁴. (bilaga 3)

”Det funkar ju bevisligen. Jag menar, det tycker ju alla, alla i dörrar tycker det funkar. ... snacket går alla är så ruggigt trötta på poliser nu, i varenda dörr i närheten. I City kärnan.

Det är, samarbetet är noll. De kommer, det är mer man ser dom...som fienden.

- Det är ju det de känner också kan jag tänka mig. De känner motståndet från oss för att vi känner motståndet från dem. Och då blir det ju kollisionkurs.

- Då blir det ju direkt att man inte tar hjälp utan man löser det sinsemellan krogarna istället så gott man kan.”

Det finns krogpoliser även idag (och vissa enskilda poliser tyckte de bra om och vill gärna samarbeta med) men dessa är betydligt färre och man känner inte på samma sätt till vilka de är idag. Vakterna kände sig många gånger

misstänkliggjorda av polisen, att det var de själva som betraktades som orsaken till bråket. Att ha en personlig kännedom om varandra, veta namnet var en förutsättning för att ha förtroende för varandra och ett gott samarbete, även om de insåg att vissa poliser som arbetar med spaning måste göra detta anonymt. Viktigt var också att poliserna som arbetar med restauranger är intresserade av sin uppgift.

Det låga förtroendet som vakterna kände idag gjorde att de inte var motiverade att fungera som "småpoliser" som rapporterar och informerar polisen.

"- Men den stora skillnaden idag är att genom att vi skall vara förordnande så är vi underställda och underställda med STORA bokstäver polismyndigheten. Och det innebär, jag tycker att det finns en allmän åsikt bland poliser idag att vi är något slags verktyg åt dem. De talar om för oss hur vi skall göra och hur vi inte skall göra, istället för att samarbeta med oss. Och det är jättelätt att sitta här och skälla på polisen för, eftersom det inte finns någon här ifrån polisen.

.....

Det finns inget intresse för vår del att ...att...försöka vara öppen och ärlig mot dem och ge dem den information som de bestämmer att de vill ha utav oss, för vi får absolut inget tillbaka. Om de kan hjälpa oss i vårt arbete att få en trivsamt miljö så skulle jag gärna ställa upp med allt jag kunde. Men det får vi inte, vi får inte alls någon form av, det finns inga. Man har ju ingen dialog idag utan man har en polis...polisen kommer förbi då och då och talar om att nu ska ni fylla i dom här rapporterna." (Manlig dörrvakt)

Både dörrvakter och restaurangpersonal var irriterade över vad de uppfattade som polisens nya policy vad gäller inrapporterade incidenter och anmälningar från restauranger. Uppfattningen hos de intervjuade var att polisen, numera, huvudsakligen går efter *antalet* anmälningar mot en krog

istället för att, som tidigare, koncentrera sig på och diskutera allvarliga incidenter. Många sa att de inte anmälde problem till polisen eftersom detta slog tillbaka på krögaren och restaurangen.

"- Jag kan tydliggöra den grejen eftersom jag är krögare själv. Tex att det här med skillnaden är att i det läget som finns nu så kan vi inte be polisen om hjälp därför det blir en negativ grej i vår hantering.

Vi kan inte säga så här till polisen "Kom och hjälp oss med våra drogproblem" eller våra ordningsproblem eller vad det nu är." (Manlig krögare)

Att få ett bra och fungerande samarbete med polisen och att polisen ökar sina resurser var den allra viktigaste åtgärden ansåg många av restaurangpersonalen, för att kunna komma tillrätta med droger på restaurang.

Poliserna hade delvis samma uppfattning om den egna organisationen som restaurangpersonalen. De ville också att polisen skulle vara mer tillgänglig och synlig på restauranger. I båda intervjuerna poängterades att polisen måste arbeta de tider då restaurangerna har öppet. De var medvetna om krogpersonalens frustration och att polisen har tappat delar av sitt förtroende, vilket tar tid att bygga upp igen.

"- Men det är jättekänsligt. Vi försöker att återkomma, återkomma, återkomma och väldigt mycket i början var det alltså det här att det var bättre förr och varför finns inte det och det? Så vi måste bygga upp förtroendet igen..... Dom har dykt, dom har inget förtroende för oss från

början. Men nu har vi ändå sprungit omkring där ganska mycket så jag tycker att det är på rätt väg.” (Kvinnlig polis)

Några av dem tyckte att det saknades samordning och styrning vad gäller hur polisen ska arbeta med restaurangbrottslighet. Polisen tyckte också att det var viktigt att kollegor som arbetar med restaurangbrottslighet är intresserade, för det ger resultat. Uppfattningarna gick något isär om problemet egentligen var brist på resurser för arbetet eller om det var dålig samordning av resurser som var orsaken.

Vissa poliser efterlyste, precis som restaurangpersonalen, den gamla restaurangpatrullen:

”- Vi ska ha en restaurangpatrull som verkligen finns till hands och det ska inte vara på försök i tre månader utan det ska vara lång tid. Vi behöver inte utvärdera det här mer. Vi vet ungefär vad som ska göras. Och kompetensen finns i City.”

Några av poliserna tyckte att krogen måste kunna anmäla och rapportera om sina problem och missförstånd utan att detta omedelbart används emot dem. Denna uppfattning delades inte av alla inom polisorganisationen och fungerade inte heller i praktiken, enligt dem.

5.6 Krögarens ansvar

Krögarens ansvar att se till att det inte finns droger på restaurangen diskuterades i betydligt mindre utsträckning. I intervjuerna med vakter och ansvarspersoner var det ett fåtal som tyckte att krögaren hade något speciellt ansvar för detta. Åsikterna var snarare att narkotikan är en olaglig handling och därmed en uppgift för polisen.

Poliserna diskuterade mer om krögarens ansvar. Åsikterna gick isär om hur stort ansvar krögaren egentligen har och vilka möjligheterna är att gå iland med uppgiften att få bort narkotikan. Så här diskuterade två av poliserna detta:

"- Men jag tycker fortfarande att det är krögarens ansvar. Alltså det är krögaren som har en restaurang eller ett diskotek och det är hans ansvar att se till så att det inte finns påverkade personer inne på krogen. Sen är det ju självklart att polisen måste vara med och hjälpa till men det finns en gräns för hur länge och hur mycket man kan hjälpa till.

- Samtidigt tycker jag att man måste se på det att det är ett väldigt stort samhällsproblem. Att bara säga att det är krögarens ansvar, att det är hans yttersta ansvar, men det går ju inte att komma ifrån att har du ett populärt ställe idag då får du dit det klientelet som också missbrukar droger.

Därför är det ett väldigt problem för dom. Lyckas du tillräckligt bra med ett ställe då har du en viss klick som är lite skyddade, som varken tas in på urinprov eller anses som knarkare i skvallerpressen, men som ändå flyter runt på dessa ställen och är magneter för dom andra. Där är det ett väldigt stort problem för krögarna att våga stoppa upp dom här, så jag tycker att det är ett tufft ansvar även om det är hans yttersta ansvar så är det väldigt tufft att lyckas med det själv. Det går lite hand i hand tyvärr."

Vissa tyckte att krögaren var huvudansvarig. Han/hon skulle som arbetsgivare och chef se till att drogerna försvann från krogen. En annan syn på det hela var att det inte var lätt för krögaren att komma tillrätta med detta själv. Populära restauranger, speciellt de som har öppet till fem, drar till sig gäster som drogar oberoende av om man uppmuntrar till detta eller ej. De som använder droger vill gärna vara ute sent på natten. Snarare var dessa krogar mer aktiva för att förhindra droger på restauranger av oro för att förlora tillståndet.

Det en seriös krögare bör göra enligt poliserna var följande:

- följa gällande regler och bestämmelser,
- anställa seriös och kompetent personal,
- ha en policy mot droger,
- samarbeta med polisen

Men för att detta ska fungera krävs att myndigheternas kontroll fungerar.

Det måste enligt poliserna löna sig för en krögare att vara seriös.

Irritation fanns hos vissa poliser över att det idag är så svårt att få en krog att förlora tillståndet.

5.7 Behov och intresse för utbildning

Det varierade stort mellan och inom grupperna vad gäller intresset för en utbildning om narkotika. Poliserna var den grupp som var mest positiv till detta. Det poliserna i första hand talade om var utbildning för dörrvakter (över huvud taget var vakterna en mycket viktigt målgrupp för polisen att arbeta med). I båda intervjuerna talade man till en början om att polisen skulle hålla i en sådan utbildning. Syftet skulle då vara både att höja kunskapen och att skapa en kontakt med vakterna för att upparbeta kanaler för information mm. Utbildningen skulle vara en brygga till ett förbättrat samarbete mellan polis och ordningsvakter. En kvinnlig polis tyckte att det var viktigt att få dörrvakterna med på tåget, att känna en tillhörighet med polisen:

"- Jo dom ska få en känsla att dom faktiskt lyder under polismyndigheten, att det inte ska vara två rader i någon lagtext. Dom ska få känslan av det att dom hör till oss. Vi ska kunna knyta dom ihop, vi ska samarbeta, dom ska få den här utbildningen, vi ska ha möten tillsammans och allt det här som dom nästan har fått."

En av poliserna hade arbetat med denna typ av utbildning och var nöjd med detta. Han hade dessutom i sin tur lärt sig en hel del av vakterna vad gäller olika tecken på påverkan. I en av intervjuerna ifrågasatte dock poliserna efter ett tag om det egentligen var polisens uppgift att hålla i narkotikautbildning. Detta var kanske en uppgift för sjukvården istället. Det framfördes också att det fanns grupper inom polisen som skulle behöva utbildning om narkotikafrågor. Vakterna var förhållandevis positiva till utbildning. I en av intervjuerna tryckte man dock på att det var viktigare med erfarenhet än utbildning för att kunna arbeta med att förhindra droger. De tyckte att vakter som grupp är duktigast på narkotikafrågor. Ordningssvakterna är den grupp som fått utbildning vilket de intervjuade tyckte var bra. Istället var behovet av utbildning större för andra grupper av restaurangpersonal där kunskaperna var mindre om detta. Under intervjuens gång ändrade man sig i en av intervjuerna och tyckte att det var bra att även vakterna fick mer utbildning och då gärna tillsammans med andra grupper, inte minst polisen.

I båda intervjuerna med vakterna tyckte de att utbildningen skulle innehålla information om sjukvård, vad gör man vid en överdos mm. Andra förslag var alkohollagen, psykologi, och moral & etik. Bra föreläsare var nödvändigt och att utbildningen anordnades av restaurangkunnigt folk.

Reaktionen på utbildning var olika i intervjuerna med ansvarspersoner. I en av grupperna var man direkt emot att ha en utbildning. Det var bortkastade resurser då det fanns annat som var så mycket viktigare (t ex samarbetet med polisen). Det fanns enligt dem inget intresse för utbildning. Istället

föreslog de (med viss tvekan) ett skriftligt kompendium som kunde skickas ut till krogen med kort information om droger och vad man gör vid överdoser. En ändrade sig och tyckte att det var bättre om det kom ut en riktig människa och gav informationen istället. I den andra gruppen tyckte man att utbildning i första hand vara bra för nyanställd, ung personal. Men även för de som arbetat länge i branschen för att bryta upp och se saker med lite nya ögon.

"- Jag tror i och för sig att det kan vara bra för alla. Det blir en avtrubning kanske att i den miljön man jobbar, då man träffar ju så mycket folk, någonstans blir man lite avtrubbad på något sätt.

Saker som vi kanske tycker att det är inget problem alls, det kanske en dagisfröken tycker är ett stort problem. Då kanske man får lyssna lite och ... det tror jag kan vara bra, en återkommande grej liksom. " (Manlig ansvarsperson)

En av de intervjuade var mycket mån om bjuda in en före detta narkoman, som arbetat i restaurangbranschen, men klarat sig som kunde dela med sig av sina erfarenheter. Alla i intervjun tyckte att ett viktigt inslag i en utbildning skulle vara vad man gör om man har en kollega som använder droger.

5.8 Övriga åtgärder

Andra åtgärder än utbildning diskuterades också i intervjuerna. Ett förslag var att, enligt amerikansk modell, ha poliser som arbetar på och avlönas av restauranger. Detta var ett populärt förslag för vissa av såväl ansvarspersonerna som poliserna. Några ansvarspersoner sa sig vara beredda att betala för en sådan modell. Andra poliser var kritiska till förslaget och hävdade att polisen inte ska sköta restaurangernas jobb.

Ytterligare förslag gavs om den fysiska miljön på restauranger. Exempel på förslag var att ha koll på toaletterna, lysa upp lokalen och att undvika att bygga små bås. Andra förslag gällde att se över restaurangens image vad gäller musikval och krogkoncept.

Vakternas möjligheter diskuterades även här. Att ha vakter patrullerande inne i lokalen hade, enligt flera, en lugnande effekt. Ett förslag från polisen var att deras organisation skulle administrera vakternas löner för att ha bättre koll på att det var en seriös verksamhet.

En gemensam policy (t ex att neka drogade gäster, att låta alla ta av sig jackorna mm) diskuterades i polisintervjuerna. Detta var önskvärt, men viktigt var att alla restauranger antog en sådan policy för att detta skulle fungera.

Några efterlyste en större antidrogrörelse i samhället. Ett förslag var att ha droginformation på restaurangerna.

6 DISKUSSION

Syftet med den här studien har varit att studera restaurangpersonals och polis uppfattning om narkotikasituationen på restauranger i Stockholms City och vilka åtgärder som krävs för att förhindra narkotika på restaurang.

Den rådande uppfattningen hos samtliga intervjuade grupper (ordningsvakter, ansvarspersoner och polis) var att förekomsten av narkotika på restauranger har ökat i ett 10-års perspektiv. Narkotikabruket är spritt till "alla" grupper, män/kvinnor, olika socialgrupper och olika åldrar. Speciellt talade de intervjuade om en ökad droganvändning hos yngre människor (i 20-årsåldern). Krogar som stänger sent har ofta en stor andel av droganvändarna, men detta ligger snarare i drogernas natur (användarna vill vara ute sent) än att dessa krogar uppmuntrar till detta. I samtliga intervjuer betonades att narkotikautvecklingen är ett samhällsproblem och inte ett specifikt restaurangproblem. Vi kan inte utifrån den här studien uttala oss om den faktiska situationen i termer av andel gäster och/eller personal som använder droger. Förr detta krävs en annan typ av studie med andra datainsamlingsmetoder. Resurser för en sådan studie fanns inte inom ramen för detta projekt, men det skulle vara önskvärt att genomföra en sådan studie för att kunna kvantifiera problemet.

Enligt de intervjuade är attityderna hos befolkningen liberalare till droganvändning idag jämfört med för 10 år sedan. Detta avspeglades delvis också i restaurangpersonalens egna uppfattningar. Trots att vissa hävdade att de såg narkotikaanvändningen som ett problem hade ändå de flesta accepterat att det finns drogpåverkade gäster på restaurangerna i City. Inställningen till detta var snarare en uppgivenhet, att detta är en del av utelivet idag, utan att de för den skull var uppmuntrande till detta. Personalen uppvisade en klar ambivalens till droganvändning.

De såg inte att droganvändningen i sig är ett problem för dem i arbetet (trots att det är en kriminell handling). Problem blir det först när gäster bråkar eller slåss. Gäster som inte sköter sig visas ut oberoende om de är påverkade eller ej.

Den skötsamma, drogpåverkade gästen får vara kvar i lokalen. Orsakerna till detta var flera. Dels var det en prioriteringsfråga, det fanns inget direkt intresse att slänga ut någon "bara" för att han/hon tagit droger, när inte polisen prioriterar detta och kommer om man ringer. Restaurangpersonalen såg det inte som sin uppgift att avvisa påtända gäster, utan detta var en polisiär fråga då det var en kriminell handling. Andra hinder för att avvisa/konfrontera någon var rädslan för att a) anklaga någon felaktigt, b) gästen reagerar aggressivt (drogpåverkade gäster är oberäkneliga) eller c) att det visar sig vara en kriminell person som hämnas. Polisen hade inte alls samma liberala inställning till droganvändningen i sig. De hade förhoppningen att restaurangpersonalen aktivt skulle avvisa drogpåverkade gäster, även om de var medvetna om vissa av hindren för personalen att göra detta. Restaurangpersonal och poliser gör en likartad bedömning av narkotikasituationen i City, men har delvis olika uppfattning om vad restaurangpersonalen kan/bör göra. Personalen ser det inte som sin uppgift att avvisa den drogpåverkade gästen (om han/hon inte tar droger på restaurangen eller bråkar). Signalerna från polisen gällande detta är till viss del motsägelsefulla. Poliserna förväntar sig att personalen ska avvisa drogpåverkade gäster, men prioriterar inte (av olika skäl) att komma till restaurangen för att hjälpa till med detta. Det är en utmaning att stärka restaurangpersonalen i arbetet med att vilja/våga avvisa drogpåverkade gäster. I ett sådant arbete kan stöd behövas i ett större antidrogeförebyggande arbete i hela samhället. Ett sådant arbete kräver att myndigheter och frivilliga organisationer tydligt tar ställning mot droger och liberala attityder till droganvändning och gör insatser för att förebygga droger. Restauranger är ett forum för normbildning, speciellt för unga som är ute i nöjeslivet.

Dessa påverkas av de attityder som råder, t ex om miljön är mer eller mindre tillåtande till att narkotika förekommer. Genom att tydligt markera att de tar ställning mot narkotika har restauranger en potential att kunna bidra till att bromsa den alltmer liberala inställningen till narkotika som beskrivs i intervjuerna. Färre restauranger som accepterar att gästerna är drogpåverkade kan påverka tillgängligheten av narkotika. Om antalet fysiska platser där det är möjligt att vara drogpåverkad reduceras minskar möjligheterna till nyrekrytering.

Narkotikaanvändning bland restaurangpersonal var inte ett ämne som personalen själva ville diskutera. Polisen talade om detta, men mer i termer av spekulationer än ren fakta. Att restaurangpersonalen så kraftfullt poängterade att det inte förekom droger i någon speciell utsträckning hos restaurangpersonal kan förklaras av att det inte är vanligt. En annan förklaring kan vara att det är ett så känsligt ämne att man väljer att förneka detta, kanske av en lojalitet med yrkeskåren. I fokusintervjuer väljer deltagare vilken information de vill dela med sig och situationen och sammanhanget påverkar detta (6).

Både dörrvakter och ansvarspersoner pratade mycket om polisens roll vad gäller åtgärder för att minska problemet. Att detta ämne skulle dominera så mycket i intervjuerna var inte förutsett. Det var dock uppenbart att det var viktigt att låta grupperna tala om detta, för att sedan kunna prata även om andra saker som också skulle ingå i intervjun. Den röda tråden i intervjuerna var avsaknaden av ett fungerande samarbete med polisen. Restaurangpersonalen var kritiska till polisens organisation och prioritering av restauranger, inte av enskilda poliser. Förhoppningen var att det skulle finnas poliser som aktivt arbetade med restauranger, poliser som man hade förtroende för och visste vilka de var. En personlig kännedom skulle

underlätta kommunikationen och samarbetet. (Samtidigt var de väl medvetna om att polisen även måste arbeta med spaning).

Uppfattningen hos de intervjuade var att ett fungerande samarbete hade funnits tidigare, men att detta hade runnit ut i sanden. Förtroendet för polisens och deras möjlighet att stötta restaurangerna i det brottsförebyggande arbetet var lågt. De intervjuade poliserna var medvetna om att det fanns en besvikelse hos personalen. På många sätt beskrev de situationen likartat. Polisen såg ordningsvakterna som en viktig nyckelgrupp, en grupp vars stöd de behöver i arbetet. Den lojalitet som de hoppades skulle finnas hos ordningsvakter uppvisades inte i våra intervjuer. Snarare var ordningsvakterna irriterade över vilka skyldigheter de hade att t.ex. rapportera utan att få något tillbaka. För att förbättra samarbetet mellan ordningsvakter och poliser föreslogs en del åtgärder.

Samarbete och förtroende är inte något man kan besluta om, utan det behöver arbetas fram. Utbildning och information var några av förslagen för att förbättra kommunikationen.

Utbildning som en tänkbar åtgärd diskuterades speciellt i intervjuerna. Här var det tveksamt om de olika grupperna ansåg att det fanns något uttalat behov av en narkotikautbildning. Snarare talade man om att andra grupper än de själva hade ett behov av utbildning (polisen pratade om vakterna, vakterna om ansvarspersonerna o s v). Det tycks som att innehållet i en narkotikautbildning snarare skulle fokusera på attityderna hos t ex restaurangpersonal till droganvändning än enbart preparatkunskap. Ambivalensen till drogbruk bland gäster och vad man bör/kan göra skulle kunna vara punkter att diskutera på en sådan utbildning. Det verkar också finnas fördelar att blanda olika grupper (vakter, ansvarspersoner, polis) i en sådan utbildning för att förbättra kommunikationen och öka möjligheterna till ett gemensamt förhållningssätt.

7 SLUTSATSER

- ◇ Uppfattningen hos de intervjuade är att förekomsten av droger (påverkade gäster) på restauranger i Stockholms City har ökat i ett 10-årsperspektiv. Droger används i "alla" grupper oberoende av kön, socialgrupp eller ålder. Droganvändningen bedöms vara ett samhällsproblem och inte ett specifikt restaurangproblem.
- ◇ Restaurangpersonalen anser inte att det är ett problem i sig att gäster använder droger om de inte bråkar eller utmärker sig. Snarare uppvisas en något uppgiven inställning till att gästers droganvändning är ett inslag i nattlivet.
- ◇ Flera hinder för restaurangpersonal att avvisa drogpåverkade gäster identifierades i intervjuerna. Hindren var främst a) rädsla att anklaga någon felaktigt, b) rädsla för den drogpåverkades reaktioner och c) rädsla för personliga repressalier d) låg prioriteringsgrad (gällde även poliser).
- ◇ Restaurangpersonalen är kritiska till polisens organisation och prioritering av restauranger. De önskar ett förbättrat samarbete med och ökat förtroende för polisen. De intervjuade poliserna har till delar samma uppfattning.
- ◇ De ser också ett behov av en förbättrad kommunikation och samarbete med, framför allt, dörrvakter.
- ◇ Behovet av en narkotikautbildning förefaller främst vara för att diskutera attityder hos olika grupper till droganvändning och åtgärder för att minska problemet. Dessutom skulle en utbildning kunna fungera som en plattform för olika grupper att mötas, klargöra ansvarsområden och diskutera fram ett gemensamt förhållningssätt.

Förklaring av ordningsvakt

² Kola = kokain

³ Alkohollagen 3 Kap 8§ Alkoholdrycker får inte lämnas ut till den som är märkbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.

⁴ Polisen har sedan 1990 haft ett flertal satsningar som gått under benämningen "Krogpatrullen" eller "Restaurangpatrullen" och tidvis har det funnits en del begreppsförvirring. (se bilaga 3)

8 REFERENSER

1. Andersson B, Grönberg K, Hibell B. Skolelevers drogvanor 1997. Rapport nr 53. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm 1998.
2. Danielson J. Kokain på krogen. Athena-projektet. Stockholm 1990.
3. Danielson J, Brenemark T. "Våld, vapen och narkotika i krogmiljö". Stockholm 1997.
4. Andreásson S, Hjalmarson K, Larsson J et al. Exploring new roads to prevention of alcohol and other drug problems in Sweden: the STAD project. Paper submitted to the 1998 Kjetil Bruun Thematic Meeting. Fourth Symposium on Community Action Research and the Prevention of Alcohol and Other Drug Problems, February 8-13, New Zealand (In press).
5. Krueger RA. Focus Groups (1994). A practical guide for applied research. Thousand Oaks, California: SAGE.
6. Barbour RS, Kitzinger J (Eds) (1999). Developing Focus Group Research. Politics, theory and practice. London: SAGE publications,.

INTERVJUGUIDE

INTRODUKTION

- Presentation av intervjuare och bisittare (namn och vilka vi är)
- Syftet med intervjun
- Beskriv hur intervjun går till.

- våra olika roller (Kerstin pratar, Eva tyst och antecknar)
- mer diskussion än intervju
- alla synpunkter viktiga
- finns inga rätta eller felaktiga svar
- tyck gärna olika
- längd på intervjun 1 till 1 ½ timme
- Förklara bandspelaren
- anonymitet, inga namn på personer eller enskilda krogar kommer att framgå

(Sätt på bandspelaren)

Presentation: Var man arbetar, vad man heter i förnamn, hur länge jobbat i branschen.

Tema I: Narkotikasituationen överhuvudtaget.

Inledning: Låt deltagarna kommentera en fiktiv löpsedel från Expressen med texten "Narkotika - ett allt större problem på Stockholms inneкроgar".

I vilken utsträckning förekommer det narkotika på restaurangerna i Stockholm?

(hos gäster, hos personal, på vissa restauranger, skillnad rest - annan verksamhet, kroginriktning, åldrar, tid på dygnet, säsong)

Hur är narkotikasituationen idag jämfört med 5-10 år sedan? (skillnad 05 införandet)

Hur gör ni på er restaurang om ni upptäcker narkotikapåverkade gäster?

Tema II Vilka åtgärder krävs

Vem eller vilka tycker ni har ansvar för narkotikasituationen på restaurangerna i Stockholm?

(Polis, myndigheter, restaurangerna själva, krögaren). Fråga för respektive: Vilket ansvar har polisen? Etc

Vad kan man göra för att förhindra att det förekommer narkotika på krogen? Vilka åtgärder behövs?

(gemensamma riktlinjer, samarbete med myndigheter, utbildning)

Tema III Behov av utbildning

Vilket behov finns det av en narkotikautbildning för restauranger?

Vad ska en utbildning om narkotika innehålla?
(miljö, preparat, inredning, lagen, blandbruk)

Vilka behöver en utbildning?
(olika yrken, tillsammans med andra, t ex polis)

Vad ska utbildningen leda till?
(status, obligatorisk)

SUMMERING

Fakta om polisens Restaurangpatrull respektive Krogpatrull

- 1989 verkade två poliser i något som kallades Restaurangpatrullen. Deras uppgift var kontrollerande och hade inget direkt mål gällande våld och narkotika.
- 1990 inrättades ett samordningsansvar för narkotikabekämpning på krogar inom Länsnarkotikaroteln. Initiativtagare till detta var bland annat regeringens Athena-projekt, poliser knutna till detta projekt samt företrädare från krogbranschen. Vid ett möte i oktober 1990 med företrädare från polis, Länsstyrelse, kommun och bransch upprättades ett dokument som innebar att täta kontakter inte med automatik innebar en belastning av utskänkningstillståndet.
- 1991 i maj inrättas en helgpatrull med konstant bemanning under Länsnarkotikaroteln.
- 1991 utvidgar dåvarande VD 2 (Östermalm) en satsning på narkotikarotelns helgpatrull för att utöka stödet mot våldsutvecklingen.
- I samband med fotbolls-EM i Stockholm 1992 förbrukas polisens övertidsresurser och den kontinuerliga helgbemanningen av patrullen avtar, men Länsnarkotikaroteln upprätthåller branschkontakter fram till 1994.
- I december 1994 inträffat Stureplansmassakern och debatten om Krogpatrullen blossar upp. Polisledningen uttalar att de ska återinföra patrullen.
- Patrullen kommer till stånd i december 1995, efter en del påtryckningar i media. Krogpatrullen kallas idag "Krog och MC-gruppen" och har därmed ett breddat uppdrag. Restaurangpatrullen är numera en benämning på de poliser som har ansvar för tillståndsovervakande insatser.

Det samarbete och de resurser som flera av de intervjuade hänvisar till är det arbete som bedrevs av Länsnarkotikaroteln och VD 2 under 1990-1992.

FÖRTECKNING ÖVER TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER AV STAD-PROJEKTET

Rapport 1

Rehnman Charlotta. En sammanställning av intervjuer med krögare och restaurangpersonal. STAD-projektet 1996.

Rapport 2

Rehnman Charlotta, Lindewald Birgitta, Andréasson Sven. En stor stark tack! En studie av legitimationskontroll på restauranger i Stockholm under våren och hösten 1996. STAD-projektet 1996

Rapport 3

Rehnman Charlotta, Lindewald Birgitta, Andréasson Sven. Servering av alkohol till berusade på Stockholms restauranger. En studie överservering på restauranger i Stockholm december 1996 - februari 1997.

STAD-projektet 1997.

Rapport 4

Wallin Eva, Rehnman Charlotta, Larsson Jörgen. Vad tycker ungdomar om Vägskäl? En fokusgruppsintervjustudie med högstadieelever om ett alkohol- och drogmaterial för skolan. STAD-projektet 1997.

Rapport 5

Lönnqvist Unda, Rehnman Charlotta, Larsson Jörgen, Wallin Eva, Andréasson Sven. Några folköl är väl inte så farligt.... En studie av legitimationskontroll vid inköpsförsök i livsmedelsaffärer i Stockholm under januari 1998. STAD-projektet 1998.

Rapport 6

Wallin Eva, Rehnman Charlotta. Vykort till tonårsföräldrar. Metod för alkoholförebyggande arbete? STAD-projektet 1998.

Rapport 7

Wallin Eva, Rehnman Charlotta. Konflikter i tonårsfamiljer. En målgruppsanalys med tonårsföräldrar och tonåringar. STAD-projektet 1998.

Rapport 8

Rehnman Charlotta, Wallin Eva, Andréasson Sven. En stor stark, Tack II. En studie av legitimationskontroll på restauranger i Stockholm under hösten 1998. STAD-projektet 1998.

Rapport 9

Eva Wallin, Kerstin Hjalmarson, Thomas Brenemark, Johan Danielson. Attityder och uppfattningar om narkotikasituationen på restauranger i Stockholms city. En intervjustudie med dörrvakter, restaurangpersonal och polis. STAD-projektet, Juni 1999.

Rapport 10

Eva Wallin, Kerstin Hjalmarson, Birgitta Lindewald. Serveringsrutiner och policyfrågor. En fokusgruppsintervjustudie med restaurangpersonal. STAD-projektet, September 1999.

Rapporter kan beställas från:

Madeleine Olsson
STAD-projektet
Hantverkargatan 8, 2 tr
112 21 Stockholm
Telefon 08-737 51 46. Fax 08-737 51 07
E-mail: madeleine.olsson@stad.org

Layout: Madeleine Olsson

